

*Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir
mokslo komitetui*

2018-09-11 Nr. 04-0421

*Kopija:
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Lietuvos Respublikos Prezidentei*

DĖL MOKYTOJŲ PAREIGOS BUDĖTI PERTRAUKŲ METU

Lietuvos švietimo profesinė sąjunga (toliau – LŠPS), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo 17 str. 1 d. suteikta teise ir gavusi informaciją apie tai, kad švietimo įstaigų vadovai mokytojams numato pareigą budėti mokyklos koridoriuose pertraukų metu, laikydami tai kontaktiniu darbu su ugdomaisiais, kreipiasi į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetą, prašydama pateikti savo nuomonę ir išvalgas dėl mokytojams priskiriamos pareigos budėti mokyklų koridoriuose pertraukų metu.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 59 str. 5 d. 3 p. mokyklos vadovas yra atsakingas už visos mokyklos bendruomenės, įskaitant ir mokinius, saugumą. Vadovaujantis Švietimo įstatymo 49 str. 2 d. 1 p. mokytojai atsako už ugdytinių sveikatą ir saugumą ugdymo proceso metu, t.y. savo vedamų bei organizuojamų pamokų, neformaliojo ugdymo ar organizuojamų renginių mokykloje metu.

Pagal LR Civilinį kodeksą vaikai iki pilnametystės ar emancipacijos yra tėvų prižiūrimi; taip pat tėvai turi teisę ir pareigą dorai auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, rūpintis jų sveikata, išlaikyti juos, atsižvelgdami į jų fizinę ir protinę būklę sudaryti palankias sąlygas visapusiškai ir harmoningai vystytis, kad vaikas būtų parengtas savarankiškam gyvenimui visuomenėje. Be to, vadovaujantis LR švietimo įstatymo 47 str. 2 d. 5 p. tėvams numatyta pareiga ugdyti vaiko vertybines orientacijas, kontroliuoti ir koreguoti jo elgesį.

Atsižvelgiant į tai, kad mokytojai atsako už vaikų saugumą tik saugumą ugdymo proceso metu, t.y. savo vedamų bei organizuojamų pamokų, neformaliojo ugdymo ar organizuojamų renginių mokykloje metu, švietimo įstaigos vadovas įpareigotas užtikrinti saugią aplinką švietimo įstaigoje, o tėvai turi pareigą vaikus prižiūrėti ir auklėti, rūpintis jų sveikata kitu metu nei vykdomas ugdymo procesas, tėvai turi pareigą išaiškinti savo vaikams kaip elgtis tuo metu, kai jie nėra įtraukti į ugdymo procesą. Dėl šios priežasties už mokinių elgesį ir saugumą pertraukų tarp pamokų metu yra atsakingas švietimo įstaigos vadovas ir jų

tėvai, tėviai, globėjai, rūpintojai. Įstaigos vadovas privalo organizuoti darbą taip, kad mokytojai atliktų tik savo pagrindinę funkciją – ugdytų mokinius (Švietimo įstatymas 2 str. 16 p.) Vadovo pareiga tinkamomis priemonėmis pasirūpinti mokinių saugumu pertraukų metu, o tėvai turi užtikrinti auklėdami vaiką ir kontroliuodami jo elgesį.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 122 str. 2 d. 1 p. darbuotojui suteikiamos specialios pertraukos dirbant didelės protinės įtampos reikalaujantį darbą. Atsižvelgiant į tai, kad pedagoginiai darbuotojai priskiriami darbuotojų kategorijai, kurie dirba didelės protinės įtampos reikalaujantį darbą, jiems privalo būti suteiktos specialios pertraukos, kurių suteikimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 496 patvirtintas Specialių pertraukų trukmės per darbo dieną (pamainą) ir jų nustatymo sąlygų aprašas (toliau – Aprašas). Vadovaujantis Aprašo 4 p. minimali specialių pertraukų trukmė per 8 valandų darbo dieną (pamainą) turi būti ne mažesnė kaip 40 minučių; esant kitai darbo dienos (pamainos) trukmei, specialių pertraukų trukmė turi būti proporcinga darbo laikui. Vadovaujantis Aprašo 5.2 papunkčiu, specialios pertraukos suteikiamos kai darbuotojai dirba didelės protinės įtampos reikalaujantį darbą. Atsižvelgiant į teisės aktų, reglamentuojančių specialiąsias pertraukas pasikeitimus, LŠPS nuomone, mokytojams privalo būti suteikiamos specialiosios pertraukos tarp pamokų proporcingos darbo laikui, kurios turi būti skirtos pailsėti, sutvarkyti darbo vietą po pamokos ir pasiruošti kitai pamokai.

Vadovaujantis Darbo kodekso 111 str. 2 d. 1 ir 2 p. į darbo laiką įtraukiamas pasirengimas darbui darbo vietoje ir fiziologinės pertraukos. Švietimo įstaigos vadovui, numačius mokytojui pareigą budėti pertraukų tarp pamokų metu, bus pažeista darbuotojo teisės ir jis neteks galimybės naudotis 111 str. 2 d. 1 ir 2 p. jam suteikiamomis garantijomis, t.y. pasiruošti kitai pamokai ir pasinaudoti fiziologine pertrauka. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vadovaujantis Švietimo įstatymo 49 str. 2 d. 1 p. nustatyta pareiga mokytojui, pastarasis negali ugdytinių palikti ugdymo proceso metu, kadangi atsako už jų saugumą. Vadinasi, mokytojas netenka galimybės pasiruošti darbui ir pasinaudoti fiziologinėmis pertraukomis, kaip numatyta Darbo kodekse. Toks mokytojo teisių ribojimas pažeidžia darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, sukuria darbuotojui nesaugias ir nesveikas darbo sąlygas, kurios, tikėtina, gali neigiamai paveikti darbuotojo sveikatą ateityje, bei daro neigiamą įtaką mokytojo darbui su ugdomaisiais kontaktinių valandų metu.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mokytojų budėjimas pertraukų metu nėra suderinamas su Švietimo įstatyme apibrėžtomis mokytojo pareigomis. Budėdamas koridoriuose mokytojas prisiima papildomas funkcijas, kurių įstatymai nenumato mokytojo pareigybei, o kartu mokytojas prisiima ir papildomas atsakomybes galimo nelaimingo atsitikimo ar konflikto atveju – kyla finansinės ar net baudžiamosios atsakomybės grėsmės. Budėtojo pareigybė yra

visiškai atskira ir su mokytojo pareiga ugdyti mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas nesusijusi funkcija. Iš kitos pusės, Darbo kodeksas numato galimybę darbdaviui susitarti su darbuotoju dėl papildomų funkcijų atlikimo, sudaryti susitarimą dėl papildomo darbo, numatant papildomo darbo atlikimo laiką, vietą ir darbo užmokestį už tai. Ir tik mokytojui sutikus, darbdavys gali sudaryti su juo susitarimą dėl papildomo darbo.

LŠPS mano, kad darbdavio reikalavimas mokytojui budėti pertraukų metu, laikant tai kontaktiniu darbu su ugdytiniais, pažeidžia Švietimo įstatymo ir Darbo kodekso nuostatas. Darbdavys neteisėtai mažina Darbo kodekse nustatytus minimalius darbo teisės standartus, verčia darbuotojus dirbti jų funkcijai nepriskirtus darbus, kenkia darbuotojų sveikatai ir darbo kokybei.

LŠPS prašo LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto išnagrinėti situaciją, įvertinti aukščiau išdėstytus argumentus ir pateikti savo nuomonę dėl mokytojų budėjimų pertraukų tarp pamokų metu, bei šių budėjimų įtakos ugdymo kokybei.

Lietuvos švietimo profesinės
sąjungos pirmininkas

Audrius Jurgelevičius

